

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. Upravnistvu naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Peticija,

katero so odposlali občinski predstojniki ilirsko-bistriškega okraja na državni zbor po gosp. poslanci Ad. Obrezi, se glasi:

Visoka zbornica poslancev!

Slovinci se uže dolgo let bojujemo za pravice, ki nam gredó po naravnih in državnih postavah. A dosegli smo do zdaj le še malo. Bojevati se nam je proti močem in silam, ki nam niso nikakor jednake. Nasprotovale so nam do zdaj tako najvišje, kakor najnižje oblasti. Priznale so se nam sicer na papirji jednake pravice z drugimi narodi, a vsakdanjem življenju bilo je vse drugače. Imelo se je za državni namen, nas ponemčevati in poitalijančevati, in trd boj smo imeli, da smo si ohranili vsaj slovensko imé.

Zaradi tega smo z veseljem pozdravljali Taaffejevo ministerstvo, ki je obljubilo, da hoče biti vsem narodom avstrijskim pravično, in upali smo ter upamo še vedno, da se ta obljuba uresniči.

Nekoliko se je pač na bolje obrnilo. Politični uradi v obče ne prezirajo več milega našega jezika ter nam tudi v slovenščini dopisujejo. A žalostno je v tem oziru pri naših sodnijah. Tu se uraduje večidel, in pri nekaterih sodnijah po Slovenskem izključljivo nemški. Gospod predsednik c. kr. nadsodnije v Gradcu je ljut sovražnik Slovencev, mraz ga strese, kadar kaj čuje o slovenščini. Od njega nimamo nikdar pričakovati spoštovanja našega jezika. S čudovito brezozirnostjo odrekuje graška nadsodnija Slovincem pravice, katere so jim zagotovljene v zakonih in ministerskih naredbah. Z izmišljenimi in samovoljnimi razlogi izbacuje se slovenščina pri sodnijskih uradih.

Sklicuje se na §. 13. obč. sod. reda. In ravno ta paragraf govori za nas, ker pravi, da se morajo stranke v svojih govorih, pravnih spisih posluževati „deželnega jezika“, a ne nemškega. Kdor

torej ne prizna, da se sme pri sodnijah slovenščina rabiti, tudi ne prizna, da je n. pr. na Kranjskem slovenščina deželni jezik. Tega pa vendar še nihče trdil. Izmej jezikov, ki so v Avstriji navadni, se po postavi samo židovskemu ali hebrejskemu jeziku ne priznava enakopravnost. Da bi veljala tudi gledé slovenskega jezika jednaka izjema, nij izrečeno v nobenej postavi.

Dalje pravi člen 19. drž. osn. postav, da je vsem deželnim jezikom zagotovljena enakopravnost v šoli in uradu. Kdor tedaj trdi, da slovenščina nij enakopravna in da se pri sodnijah ne sme rabiti, s tem tudi trdi, da slovenski v Avstriji nij navaden jezik, on tají bitje slovenskega jezika. Tako sklepa zdrava pamet, drugače ne more biti. Čemu se izdajajo državne in deželne postave v slovenskem jeziku?

A naši mogočni nasprotniki si razlagajo postavo gledé rabe jezika pri sodnijah po svojej glavi in trmi zoper zdravo pamet, in prišlo je tako daleč, da slovenski, na Kranjskem vendar jedini pravi deželni jezik nijma pri naših sodnijah še take veljave, kakor jo je imel pred letom 1848. in da je pravda ničeva, če se je obravnavalo v slovenskem jeziku. Iznajdba tega ničevostnega uzroka izvira iz golega sovraštva proti domačemu našemu jeziku in zanikuje bitje Slovencev in jezika njihovega.

Navedemo samo jeden vzgled.

Znano je, da pri napravi novih zemljiščnih knjig c. kr. nadsodnija po razglasih priobči, kedaj dobodo nove knjige veljavo itd. Ti razglasi se morajo objaviti tudi pri dotičnih občinah. C. kr. nadsodnija pošilja vsem sodnijam in občinam po Slovenskem samo nemške razglase, ne vprašaje zato, ako v občini kdo ume nemški ali ne. Tako se godi tudi v našem okraju, ki ima nad najst tisoč Slovencev, a ne najst Nemcev. Več občin je, v katerih ne ume nihče nemški. Ko se je nekdo izmej podpisanih županov pritožil, da nemškega razglasa

ne more sprejeti in prijaviti, ker ga ne ume, se mu je po ukazu c. kr. nadsodnije na hišo pribil. Nij ga Nemca v celej občini, a razglasi, ki so namenjeni občini, morajo biti nemški. Stvar bi bila smešna, ako bi ne bila resna. Taki razglasi ne morejo imeti po nobenej postavi veljave, tako se godi težko še kje na svetu.

Po takej poti do sprave nikdar ne pridemo, ker Slovenci smo v svojej deželi domačini in ne moremo trpeti, da se tako prezirajo pravice našega jezika.

Jedina pot, katera more vzeti našim nasprotnikom moč, nas zatirati, bi bila, da bi se s strogimi zakoni prisilili spoštovati naše jezikovne pravice. Naši nasprotniki nas tudi uče, kako potrebno bi bilo, da bi se za slovenske sodnijske okraje ustanovila skupna c. kr. nadsodnija in sicer v Ljubljani — v središču slovenskih pokrajin.

Podpisani župani občin ilirsko-bistriškega okraja se torej do visoke zbornice obračajo s ponižno prošnjo, da ona blagovoli slovenskemu jeziku po ustavnem potu pripomoči do enakopravne veljave v uradih in posebno pri sodnijah na Slovenskem in na to delati, da se za slovenske sodnijske okraje ustanovi c. kr. nadsodnija v Ljubljani.

V Ilirskej Bistrici, dne 4. marca 1882. Slede podpisi vseh (11) občinskih predstojnikov ilirsko-bistriškega sodnijskega okraja.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 8. marca [Izv. dop.]

V torek 7. t. m. pričela se je državnozbornska seja ob 11¹/₄ uri. Predsednik ministerstva naznani, da je vlada na temelji zakonite pravomočnosti provedla izjemni sod za okraje Kotor, Metkovič in Dubrovnik.

Potem nadaljuje se razprava o proračunu in sicer o titulu „srednja učilišča“.

Poslanec Hevera odločno terja od vlade, naj

LISTEK.

Potovanje križem domovine.

(Popisuje Prostoslav Kretanov.)

IV.

Po Savinjskej dolini.

Da-si tudi naš Preširen pravi:

„Kdor govoriti kaj ne vé,
Ta vreme hval' al' toži“,

a vendar človek često, pri vsem obilji govornega gradiva nehoté zagodrnja nad „slabim vremenom“, zlasti popotnik, ako mu jesenski dež pota zalije.

Isto tako je tudi meni, ko sem drugo jutro po tistem izletu k Jezerniku iz postelje skočil, zdrznila z jezika nejevoljna beseda, kajti skozi rosnata okna kazal mi je Jupiter Pluvius toliko čmerikav obraz, kakor bi se bil prejšnji dan napil — celjskega vina. Bil vam je to pravi „katzenjammergesicht“, katerega sem se ustrašil, kakor kmet — biriča! In po tem skremženem obrazu cedile so se debele solzé, da je kar od — kapov teklo!

Da li nij to prijetno „potovanje za kratek čas“, ka-li? V tem ko človeka peté srbé po dolgo zaželjenej cesti, mora gledati izpod strehe kakor polž iz svoje kopánje, kedaj li se bode ocedila z oblakov vsa ta jesenska sirodka: rad bi ga poznal „filozofa“, kateremu bi pri takem vremenu duša ne pala z ravnotežja! — In nič manj, nego celih štirinajst dnij trajala je ta — vodena jeremijada!

V svojej obupanosti nad tem vesoljnim potopom sem zašel, — kar sicer nij moja razvada, v — kavarno. Ustrezaže zvedavosti po usodi svojih rojakov, zahtevam slovenskih časnikov; ali obskričen, ob ušesih od dunajske mode oblizan natakak „črne vode“ me zavrne: „Bei uns liest kein Mensch diese — Bauern-Kalender!“

„No — „in der Noth frisst der Teufel Fliegen“: donesite mi torej „gospokskih koledarjev“ ukazem hladnokrvno kakor kak blaziran Anglež, premda mi je kri vrela po žilah, kakor lug v kotlu, na kar mož nagromadi cel plast nemških novin pred mano. Mehanično kakor kuhanega raka iz lonca, potegnem iz gromade — majhen list, tiskan na precej kosmatem papirji. Ko zasadam svoj pogled v

njega vsebino, začne mi šumeti po glavi, kakor bi imel v njej mlin na veter: črno na belem vidim namreč tiskano ondukaj, da „Slovenci nismo drugo, nego — **poslovenjeni Germani!**“

„O, velik je — Rakuž in — Bosizzio njegov prorok!“ vzkliknem ves presunen od čudotajstva tega razodetja. — Zakaj je bila ta luč celjske modrosti skrita toliko časa pod mernikom? . . . In ta presvetljeni pruski apostol ne gre oznanjevat svojega blagovestja — Culukafrom, ki so izvestno tudi le raznarodeni — Nemci? . . . Jasno je vsekako, da, koder raste — želod, ondu so bivali nekedaj i Hermanovi sinovi! . . . O, ko bi nam bili celjski učenjaki uže prej razvozljali to historično uganjko — koliko prevar bi si bili prihranili mi zaslepljeni Slovenci! Tembolj obžalujem, da bode tu in tam kak neveren Tomaž pri tem Rakuževem evangeliji zmajeval z glavo, liki Goethejev „Faust“, rekši:

„Die Botschaft hör' ich wohl,
Jedoch mir fehlt der Glaube“,

kajti za nas Slovence nij družega izveličanja, nego da poskačemo — Bismarku v koš, da nas odnese v obljubljeni deželo — pangermanskega „rajha“ . . .

hitro izvede resolucijo, ki je bila sprejeta v državnem zboru pri debati o proračunu za leto 1880, vsled katere imele bi se sprejeti v državno upravo česka srednja učilišča na Češkem in Moravskem. Govornik dokaže s številkami, koliko imajo Čehi pravic in dolžnostij: Na vsa česka srednja učilišča (gimnazije in realke) je za l. 1882. skupna svota 1,101.000 gld. postavljena v proračun; za česka učilišča moralo bi torej 724.000 gld. biti odmerjenih, za učilišča nemška pa samo 367.000 gld. V resnici pa je to se ve da drugače: za česka učilišča odmerjenih je 573.193 gld. za nemška pa 527.907 gld. V volilnem okraji Kolinskem plačuje se letnega davka 6,279.000 gld., direktnega davka 931.408 gld. Zato sme se terjati, da vlada srednja učilišča tega okraja kakor hitro mogoče sprejme v državno upravo; zaradi tega pa se se ve da ne sme predbacivati nikake milosti, nikake koncesije. To je le mali del ogromnih českih svot, ki teko v državno blagajno. Za proračun glasuje govornik le v nadeji, da vlada izpolni opravičene njegove terjatve.

Ciani vpraša navzočnega vladnega zastopnika, je-li vlada namerava zrušiti italijanski gimnazij v Tridentu. Sekcijski šef Fidler to vprašanje zanika.

Dr. Kronawetter smatra naredbo naučnega ministerstva iz l. 1880. o prenapoljenih srednjih učiliščih za tako, da je ž njo ubogo prebivalstvo potisneno v škodo.

Poslanec Tilšer predlaga resolucijo za zjedinenje srednjih učilišč (gimnazij in realk). Resolucija se podpira dovoljno.

Titula „srednja učilišča“ in „vseučiliščne knjižnice“ se sprejmeta.

Dr. Hallwich govori potem celo uro o obrtnih učiliščih. Obrtna učilišča dejana so v področje naučnega ministerstva, prizvano je s tem, kako važen je obrtni pouk. V proračunu odmerjenih je za ta važna učilišča svota 444.870 gld. Ta svota je premala. Slednji čas so se baje nadeje za ta učilišča zelo zmanjšale.

Poslanec Adamek obžaluje, da so Čehi, kar se tiče obrtnih učilišč, zelo na slabem. On želi, naj bi se koristi českega naroda gledé teh učilišč ne prikrajševale več ter naj se tudi na tem polji izvede narodna ravnopravnost.

Poslanec Wiesenburg trdi, da je zelo potrebno, da se več pozornosti daje izobraževanju delavskega stanu! Zato je on za ustanovljenje delavskih komor.

Dr. Banhans odgovarja Adamku in trdi, da se je Čehom uže pod prejšnjim ministerstvom ponujalo raznih obrtnih učilišč, a da oni jih niso hoteli, češ, ker je bil finančni minister Nemeč!

Po govoru poročevalca Jirečka se je dotični titul vzprejel.

Na vrsti so narodna učilišča.

Dr. Hoffer pripoveduje, da predstojnica Sa-

lezijank (samostana na Dunaji) nij dovolila nadzorovati svojega učilišča in sicer radi tega ne, ker je cesarica pokroviteljica tega samostana. Cesar pa je potem odločil, da se ima ravnati po postavi. Govornik obžaluje novelo o šolskem zakonu in se boji, da učilišča postanejo zopet naboženska.

V današnji seji odgovoril je sekcijski šef Fidler napadom dr. Hofferjevim. Samostanska učilišča nadzorujejo se po istem zakonu, kakor vsa druga učilišča. Tudi samostanska učilnica Salezijank se nadzoruje. Z dotičnim nadzornikom pa mora vedno tudi iti duhovnik, tako je dogovorjeno z nadškofijstvom.

Poslanec Fr. Weber (župnik na Moravskem) biča na prav drastičen način stranko levičarjev in židovstvo. On pravi, da je čudno, da so se oni, ki se tako radi šolske varube imenujejo, koj zadaj se koncentrovali, ko je bilo česko vseučilišče na dnevnem redu. (Veselost!) Oni so pač za prosveto českega ljudstva manj vneti, nego zato, da dobro stoji tabak. Se ve da, če gre zato, zidati nemško šolo tam, kjer niti vrabec ne postavi svojega gnezda, je to kaj družega. (Veselost!) Da mora zakon o narodnih učilnicah biti popravljen, je očitno; naj se vender tako hudo ne protivijo, stopiti raz paradnega konja, ki ne more več dalje. Zakon o ljudskih učilnicah tlači kmeta le preveč. Židovskih šol ne mame nikdo; kristijanske učilnice razdirati bil bi zločin. Čudno je, da se vedno zahteva samo brezverske šole, pa samo ob sebi je razumljivo, da ne izraelskih. Koroškemu levičarju vit. Moru, ki je o štajerskem kaplanu pripovedoval nek dogodek, odgovarja Weber, da ta kaplan nij bil Slovenec, temveč Nemeč; od vseh stranij pa se mu je dalo spričevalo, da je njegov značaj čist. Kakov krik je bil to, ko je nekov poslanec le malo neprijetno govoril o učiteljici v Plzau; se ve da, čast duhovnika sme se napadati brez okolišev. Kako malo je liberalcem do učilnic, dokazujejo prazne nemške šole. Se ve da, šibo se je odstranilo, svečanosti o skušnjah, podobe in jednaka darila so tudi odpravili. Kdor tako darila radi gizdavosti prepoveduje, moral bi najprej pri sebi začeti. Šolski nadzorniki na Moravskem ne storé svoje dolžnosti; oni gledajo le na to, kako se germanizuje. To so „pedagogiški uzroki“. Njih nevednost je marsikaterikrat drastična. Jeden teh je trdil, da je šota (Torf) ruda!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. marca.

Včeraj bila je v državnem zboru razprava o poglavji „pravosodno ministerstvo“. In pri poglavji tem oglasil se je tudi dr. Vošnjak, ki ne zamudi nobene prilike, da se poteza za naše pravice. Dr. Vošnjak odkrival je krivice, katere se gode slovenskemu narodu s tem, da se mu pravica

deli v tujem, neznanem mu jeziku. Dalje kazal je, kako nasprotuje vitez Waser določbam ministerstva. Ta govor dr. Vošnjaka priobčili bodemo pozneje po stenografičnem zapisniku. Na besede dr. Vošnjakove pa je odgovoril pravosodni minister Pražak tako-le: „Dr. Vošnjak, ki je danes govoril zelo razburjeno, naj ne pozabi, da ima opraviti s sodniki, ki so prisegli in da nadsodnije predsednik vitez Waser, kateremu moram spričalo poštenjaka kot sodnika in vestnega moža dati, nijma sam po svojih mislih odločevati, marveč da je graška nadsodnija, katera se na moje veliko obžalovanje postavlja na stališče, katerega ne morem deliti. Kolikor je na meni, ne bom zamudil dati pouka. Kakor bi obrnil roko, se ne da to napraviti drugače; a delal bodem na to, da se bode jednakopravnost izvela tudi tam, kjer se še nij izvela, in kakor sem uže o drugej priliki omenil, namerava vlada predložiti postavni načrt, kateri bode odpravil vse dvojbe in dvoumnosti, katere so se do zdaj pri razlaganji, tolmačenji, posameznih določb in zakonov glede jezikovnega vprašanja prikazavale.“

Komisija, katera se je sestavila v to smer, da se posvetuje, kako bi se moglo v državnem gospodarstvu kaj prihraniti, imela je pod predsedstvom grofa Hohenwarta uže več sej in sklenila, kolikor se vé, naj se administracija in justica napravita prostejši, naj se avtonomija razširi in naj se zmanjša kolikor mogoče število uradnikov.

O vstaji na jugu piše „Tribüne“: „Kakor se glasijo denes poročila fml. Jovanoviča, misliti je, da so dnevi vstaje v Krivošijah seštetii. Do zdaj je bilo stališče vstašev mej Knezlacem in Dolenjo Ledenco ostalo nedotakneno, a odkar so vzele cesarske čete Vratlo in Ublje, ne bodo se mogli dalje pomikati. Ves načrt poveljnikov je na to namerjen, da se obkolijo vstaši. Slednja poročila pravijo, da so Poljce zgorele in kaže se, da bode jednaka usoda doletela tudi vse druge kraje, katere imajo vstaši v svojej oblasti, predno jih zapusté. Ista usoda preti tudi v Hercegovini od vstašev zasedenim krajem, iz katerih se zdaj sorodniki vstašev, žene in otroci izseljujejo v Črno goro. Pozneje šli bodo tudi drugi vstaši za njimi, ko bodo uvideli, da se je nemogoče dalje upirati prevelikej množini cesarskih čet in da tudi ne morejo dobivati več potrebnega živeža. Tem ljudem (v Hercegovini) ostalo ne bode družega nego nepogojno se podvreči ali izseliti se.“

Vnanje države.

Angleški list „Times“ pripoveduje svojim vernim, da je bila Avstrija začetkom proti razglasitvi Srbije kraljestvom in da je v to dovolila še le potem, ko jej je Srbija obljubila, da hoče izpolniti nekatere pogoje. Nu, takim glasovom menda nihče ne veruje, kajti znano je, da tega razglasenje nobeden več prepričati nij mogel, ker je bilo to razglasenje uže davno določeno — le ministerstvu Piročančevemu je bilo na voljo dano, izvoliti si čas tega proglašanja.

Dopisi.

Iz Celja [Izv. dop.] C. kr. nadsodnija graška jo v pravdi Blaža Šporina po dr. Srnci proti Matiju Tekalcu po dr. Glantschniggu zarad 85 gld., katera se je vršila pri tukajšnji okrajnej sodnji in v katerej je bila tožba v slovenskem jeziku pi-

Da, zdaj še le vem, zakaj nekateri naši „prosvetljenci“ napeljujejo plitvo vodovje naše Save v prostrano strugo nemškega Rena! . . . Oj ti zviti Rakuž:

„Wär' die Sache nicht so verflucht gescheidt, Man wär' versucht sie dumm zu nennen! . . .“

Jezen zalučim cunjasto „Celjanko“ pod mizo, plačam „črno čorbo“ in zbežim na zrak.

Toda — pod kapom nij da bi človek stal pri takem vodopadu! Stopim torej kar skozi prva vrata, nad katerimi kima „božja roka“. Da vihar svojega srda nekoliko utešim, dam si naliti čašo z — vinom; ali jedva mi navduševalni trsov sok zdrzne po grlu, začne mi cviliti po zobeh, kakor bi bil grizel — železne strune.

Gostilničar, opazivši moj kisli obraz, nasmeje se mi škodoželjno, rekoč: Presladko je, kaj ne da. A kaj hočete:

„Cillier Kinder, Tüfferer Weine und Prassberger Loden, Wenn die gerathen, da muss man sie loben!“

Klavern zapustim „vinski hram“ ter krenem v zavetje — hmeljeve sence, češ, da si grlo sperem z — ječmenovo vodo. In glej! pri tej rjavi mezgi se mi razveže jezik in maslo — nemške zgovornosti

se mi začne cediti raz njega. Dakle je ipak istina, kar mi je zatrjeval nek nemški derviš, da človeku ob pitji piva nemški jezik, ki se mu baš tako prilaga, kakor — kvargelji, kar nehoté v ustih vzrase . . . Toda, čim več sem zilil v sé te čarodejne nemške pijače, tem bolj sem postajal melanholičen, naposled se me loti tolika breztolažnost, kakor bi bil požrl vso Ed. Hartmanovo: „Philosophie des Unbewussten“. V sreči se spomnim Bismarkovega izreka: „Das Bier macht faul und — dumm!“ popustim Gambrinu posvečeni „humpen“ ter preskočim „circulus vitiosus“ pivarnega soparja . . .

In glej čudo! raztrgalo se je zagrinjalo jesenskih oblakov in slovanski oča Daždbog me pogleda z višave toli milo, da mi srce v nedrih zaigra: nagle ostresem blato — celjskega mesta ter hitim ven na deželo, materi prirodi v naročje.

Ne brigaje se za smer svojega pota, korakam iz mračnih ulic v beli dan. Stoprv nekaj streljajev zunaj mesta opazim, da se mi noge pomičejo proti zapadu in ko zavrtim svoj pogled po širnem okrožji, razgrne se pred mano plodovito polje divne — savinjske doline, raztezajoče se mej prisojnimi holmi, v širjavi, katere ne preseže človeški glas. Pod no-

gami se mi razvija ceste svetli trak, razpet mej gredami skrbno obdelanih njiv; lične vasi liki črede ovac me pozdravljajo izmej košatega ovočnega drevja in po jasnih gričih blišče, kakor golobje na slemenih bele cerkve; ondu ob vznožji osojnega brda šumi Savinje bistro valovje, a gori na zapadu se dvigajo v sinji zrak solčavskih planin čestita temena . . .

Nerad odvrneš zavzete oči tej prekrasnej panorami, katere se ne moreš nagledati nikdar: zdaj ti vzleti pogled po gozdnatih osojnih hribih na levo, potem zopet ti počiva oko na valovitih potezah solčnatih brd, po katerih se vijo trsove brajde; in ko se ti napase vid na pisanej preprogi livade, uglobi se ti v morje sinje-vijoličastih boj, ki čarovito preprezajo bliščeče glave planinskih velikanov.

Tukaj v tej lepej dolini preživel sem krasne jesenske dneve, uživaje mirno in brezskrbno prijetni čas „babjega leta“, ki je prelo sreberne svoje niti po jasnem vzduhu. Hodeč brezsmoterno od sela do sela, premeril sem cvetoče pobočje Savinje, ki se vije nalik srebernemu pasu mej zelenimi senožeti. Ustavil sem se, kadar in kjer se mi je baš račilo ter spal skoro vsako noč pod drugo streho; in povsod, kamor me je noga zanesla, vzprejeli so me prijazni,

sana, odlok pa, s katerim se je obravnava razpisala, v nemškem, kateri odlok je zadobil pravno moč, v katerej se je obravnavalo nemški in je izšla tudi nemška razsodba, to razsodbo, obravnava in odlok, s katerim se je obravnava razpisala, zavrgla in velela, da se ta tožba, ker nij pri sodnji v navadnem nemškem jeziku pisana, pri sodnji ne sprejme in da mora odvetniku dr. Srncu na prosto voljo biti, to tožbo v nemškem jeziku zopet vložiti in sicer glede na to, da ne oziraje se na toženega, kateri zaradi tega nij odgovarjal na od sodnje sprejeto tožbo, ker je pisana slovenski, oziraje pak se na ukaz justičnega ministerstva od 15. sučca 1862 št. 865., kateri jedino le slovenskega jezika zmožnim strankam polajšanja dovoljuje, se je s sprejemom te tožbe grešilo zoper §. 13 o. s. r. in se je zgodila ničevost, katera se ima exoffo odstraniti, ker nij bila v pri sodnjah na spodnjem Štajerskem jedino narodnem nemškem jeziku pisana, ker jo je pisal nemščine zmožni odvetnik, kateremu pa z ravno navedenim ukazom justičnega ministerstva od 15. sučca 1862 broj 865 jedino le slovenskega jezika zmožnim strankam dovoljena polajšanja ne pristojujejo in se naredbe §. 13 o. s. r. niti s članom XIX. postave od 21. decembra 1867 broj 142 d. z., niti s kako drugo postavo spremenila nij.

Domače stvari.

— (Jour fixe) literarno-zabavnega kluba je denes zvečer pri Tavčarji.

— (Čitalnica ljubljanska) priredi jutri ob 1/2 8. uri zvečer društveno besedo, pri kateri se poje Nedvedov zbor: „V ljubem si ostala kraj“, Mendelsohnov dvospev „Miru ljubav ne zna“, Eisenhutov „San“ in šesterospev iz „Lucia di Lamermoor“. Kot zadnja točke predstavlja se igra „Pol vina, pol vode“.

— (Godba.) Jutri o 1/2 12. uri dopoludne svirala bode v „Zvezdi“ vojaška godba pešpolka Veliki knez Mihajl.

— (Za „Narodni dom“) došlo je po gosposdu dr. Jur. Kultererji, odvetniku v Velikovi, 22 gold. Beležeč ta faktum, izražamo svojo radost nad tem, da celo koroški Slovenci spoznavajo važnost tega podjetja in z mirno vestjo lahko rečemo, da „še Koroška nij izgubljena!“

— (Nabiranje prostovoljnih doneskov za „Narodni dom“) posebno izvrstno napreduje v Trstu in njegovej okolici. Kakor vselej, tako tudi sedaj tržaški Slovenci dokazujejo, da jim je pred vsem sveta ideja celokupnosti slovenskega naroda in da ne gojijo separatističnih teženj celoti na kvar. Žal! da tega ne moremo reči o vseh Slovencih,

— (Prošnje za popolno izvedenje ravnopravnosti slovenskega jezika pred sodnijami) poslale so državnemu zboru nadalje

občine: Veliki Okič, Velika Varnica, Sv. Andrej v Leskovci, Korišnjak, Sv. Elizabeta, Gruškovec, Sv. Barbara v Haložah, Podvinci, Slatina in Gradišče v okraji ptujskem, ter občine: Rafolče, Prevoje, Lukavica, Peč, Drtija, Spodnje Koseze in Krtina v okraji brdskem.

— (Gorenjske občine: Križe pri Tržiči, Naklo in Predoslje) so po svojem državnem poslanci g. grofu Hohenwartu izročile državnemu zboru peticije za uvedbo slovenskega jezika v srednje šole in urade, za ustanovljenje slovenskega sodniške akademije v Ljubljani in za premestitev c. kr. višje sodnije v naše glavno mesto. Občine slovenske! zaprite sapo nasprotnikom s peticijami za sveto slovensko reč!

— (Detomor.) Pred štirimi dnevi je našel cerkvenik na pokopališču v Križi (pri Sežani) na pol zakopano mrtvo dete, zavito v ruto; komisija je uže nekoliko preiskavala stvar. Deteta mati se je letos o postu poročila z mladeničem, kateri nij hotel zdaj prisoditi novorojenca sebi (za svojega otroka), za tega delj sta ga umorila; kdo? — bode pokazala obravnava. Oba so gnali žandarji v Sežano in od ondot izvestno v Trst.

— (Delavsko podporno društvo v Trstu) preselilo se bode v ponedeljek 13. t. m. v novo stanovanje, Corsio Stadion št. 11 v I. nastropji nasproti „zlatemu levu“.

— (Izpred porotnega sodišča.) Zelnik Martin iz Drulovke pri Kranji, 30 let stari, gluho-nemi zidar zatožen je hudodelstva umora. Zatoženi je videti zelo zamemarjen. Izrejen je bil doma, nikakršne šole ali pouka nij znati pri njem. Da je sodišču mogoče se z zatožencem razgovarjati, poklican je kmetski fant Cegnar, kateri je delal z zatoženim in kateri jedini zatoženca po znamenjih, istemu navadnih, razume. Obravnava je jako mikavna zaradi tega, ker je merodajna osoba v njej tolmač po zatoženci samem izmišljenega jezika z znamenji, katerega pa le tolmač razume. Cegnar priseže, da bode vse vestno raztolmačil, tako sodnji, kakor zatožencu in se vsede poleg zatoženca, na posebni stol. Prebere se zatožba najprvo gluho-nememu zatožencu v nemškem (celo pri gluho-nemih se je bati „für das bedrängte Deutschthum in Krain“), potem v slovenskem jeziku. Zatožba dolži Zelnika, da je v noči proti 1/2 10. uri zapustil v družbi z Jero Globočnik gostilnico pri Pikuži v Kranji in da sta šla oba potem proti mestu Kranju in proti Svečarjevi pristavi. Tam je hotel zatoženi Jero Globočnik, sicer malovredno žensko, spolsko posiliti, a ker se je letá branila, boril se je zatoženi ž njo in jej prizadejal mnogo ran, zlomil tudi nogo, končno pa je jo zabodel v trebuh, tako da je Jera Globočnik umrla vsled te rane v bolnišnici v Kranji, kamor so jo od Svečarjeve pristave prenesli. Zatoženec odločno taji, da bi bil kriv tega hudodelstva in pravi,

gostoljubni ljudje, v katerih radostni družini se mi je blagodejno odpiralo v nedrih srcé.

Denes n. pr. izpil sem v — Grižah z gosp. Širco čašo sladkega muškateleja, sukaje z njim razgovor ob tem in onem predmetu narodnih naših teženj; jutri pogovarjal sem se v Grajskej vasi s čestitim očakom savinjskih Slovencev, z g. Gašparjem Šornom na gostoljubnem njega domu o ljutih borbah za narodno enakopravnost; zopet drugi dan tekkel nama je vesel pogovor z g. Šentakom na Vranskem v njegovej gostilni „pri Slovane“ o slovenskih zadevah; v Braslovčah vrtil sem besedo s tamošnjim Čehom o razmerah njegovih rojakov, v tem, ko smo doli v Parižljah pri braslovškem županu g. Prislanu pozno v noč reševali vprašanje o uvedbi slovenskega jezika v šolo in urad. Pri sv. Petru okrepčavši si utrujeno telo z dobrim vinom pri gospe Miheljakovej, razglabal sem z g. Lekom važnost — ognjegascév; in potem, ko mi je v Žalci vrlil g. Hausenbichler raztolmačil korist — hmeljja, napojil sem si dušo v Petrovčah ob izvrstnem igranju g. Potočnika na slovečih orgljah, v katerih se nahaja cela — „turška banda“ . . .

Po več dnevnem romanji po savinjskej dolini

čutil sem zopet celjski tlak pod nogami; ali, kakor bi hodil po razbeljenem železi, nij me stalo na njem: zbežal sem zopet ven na prosto — slovensko zemljo. Ubral sem pod čevlje ono cesto, po kateri sta hodila svoj čas „Tonček in Jožek“ gosposda opata na izprehod, ter jo mahal proti — Vojniku. Tu ne daleč od ceste je znameniti — Arclin, kjer se je rodil slavni J. Z. Popović, katerega „slovensko“ pisateljevanje nam je dokazoval s toliko — vztrajnostjo prijatelj Lovro, — premda mu čestiti rojak „Spectabilis“ ne privošči — lovrijevega venca. „Habeant sua fata libelli“; revež zdaj na Krasu — botanizuje! —

No, v Vojniku nijsem ujel onega, katerega sem lovil, namreč prijatelja — Toneta, ker si je še doma pluča krepčal za bodoče šolsko leto. Hodeč po trgu gori in doli, napasel sem si oči na orjaškem nemškem napisu, ki se ondu po vsej hiši nad neko štacuno razteza. Vesel poskočim in zapojem:

„So weit die deutsche Zunge — reicht“, ter se napotim nazaj v — Celje po svojo — potuo torbo, kajti skrajni čas je, da grem dalje! —

da je Jero Globočnik takoj, ko je prišel za njo iz Pikuževe gostilnice, zapustil in krenil preko mosta proti železnični postaji, proti svojemu domu, tedaj šel ravno nasprotno. Zatoženi trdi, da je J. Globočnik gotovo umoril topničarski vojak, s katerim se je Jera Globočnik v obče in tudi isti večer rada pajdašila, ker je govorila ž njim nemški v gostilnici Pikuža. A gostilničar Pikuž izjavi, da je gledal za zatožencem in za Jero Globočnik in da je videl, da sta šla oba po klanci proti Kranju, v mesto. Tudi mnogo drugih prič izpove, da je šel zatoženec z Globočnikovo Jero proti pristavam in da nij bilo videti topničarskega vojaka, sploh nobenega družega človeka v družbi umorjene Globočnik. A tudi ona je, ko so jo ljudje našli in tudi v bolnici pred smrtjo izpovedala, da jo je umoril gluho-nemi zidar Martin Zelnik. Priče, katerih je bilo šest, vse potrde, kar navaja zatožba, Zelnik pa vse trditve prič kot neresnične označuje. Porotniki so na umor stavljenemu vprašanju jednoglasno pritrdili in sodišče je obsodilo Martina Zelnika v smrt na vislicah. Zelnik je zaslišal razsodbo precej mirno in v jedno mer zatrjeval po svojih znamenjih, da je neki vojak Jero Globočnik umoril, on pa je šel domu in nij kriv.

Telegrama „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 11. marca. Slovenski poslanci obrnili so se do eksekutivnega desničnega komiteja z nujno prošnjo, naj energično podpira njihove narodne zahteve: Izda naj se jezikovni zakon za urade in sodnije in izvedeta naj se 2 resoluciji. Profesor Kvičala bode v sporazumljenji s slovenskimi poslanci v šolskem odseku stavljal predlog: Ustanovi naj se popolnem slovenska gimnazija v Ljubljani; na gimnazijah v Rudolfovem in Kranji, na učiteljskih v Ljubljani in Mariboru naj se uvedejo slovenski paralelni razredi; na gimnazijah v Celji, v Gorici, v Mariboru in na realki v Ljubljani uvede naj se slovensčina v spodnje štiri razrede. V včerajšnji seji govoril je dr. Vošnjak o nezakonitem odriivanji slovensčine iz sodnij in je označil vit. Waserja fanatičnim strankarjem in sovražnikom Slovanov; sodniki, ki zavračajo vloge, odrekajo pravico in žalijo priseženo sodno dolžnost. Pražak obžaluje postopanje takih sodnikov in nadsodnije in obeta uravnavo po zakonodajski poti.

Zader 11. marca. „Narodni list“ poroča, da so cesarske čete zasele Dragalj. Število palih vojakov je neznatno.

Zahvala.

„Hranilno in posojilno društvo“ v Ljubljani izreka slavnej kranjske hranilnici najtoplejšo zahvalo za 200 gld., katere mu je blagovolila podariti za rezervni fond.

V Ljubljani dne 7. marcija 1882.

Vodstvo „hranilnega in posojilnega društva“.

Dunajska borza

dné 11. marcija.			
Enotni državni dolg v bankovcih	74	gld.	75
Enotni državni dolg v srebru	75	„	45
Zlata renta	93	„	55
1860 državno posojilo	128	„	25
Akcije narodne banke	819	„	—
Kreditne akcije	309	„	80
London	120	„	60
Srebro	—	„	—
Napol.	9	„	53 1/2
C. kr. cekini	5	„	63
Državne marke	58	„	85
4% državne srečke iz l. 1854	250	gld.	119
Državne srečke iz l. 1864	100	„	169
4% avstr. zlata renta, davka prosta	93	„	90
Ogrska zlata renta 6%	118	„	60
„ „ 4%	87	„	45
„ „ papirna renta 5%	87	„	—
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104	„	—
Dunava reg. srečke 5%	100	gld.	113
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	119	„	—
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98	„	25
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105	„	—
Kreditne srečke	100	gld.	176
Rudolfove srečke	10	„	21
Akcije anglo-avstr. banke	120	„	122
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	208	„	25

Lepo stanovanje,

obstoječe iz 2 sob, alkove, kuhinje s štedilnim ognjiščem, s hrambe za jestvine in drvarnice, so odda v najem o sv. Jurji na Starem trgu št. 24, II. nadstropje.

Natančneje se izve pri posestniku hiše v I. nadstropji ali v knjigovozarni.

Marseillska žolca

(Gallerte)

za čiščenje in zboljševanje vina, kakor tudi navod se dobi zmerom pri

A. HARTMANNU,

v Ljubljani, v Tavčarjevi hiši.

Opomba. Najboljši uspeh garantiram, če se žolca pri meni kupi (98-5)

Dr. Sprangerjeve

kapljice za želodec,

priporočane od zdravniških avtoritet,

pomagajo takoj, če ima človek krč v želodcu, migreno, feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga glava boli, če ima krč v prsih, mastno zgago. Telo se hitro očisti. V bramorjih razpusti bolezensko tvarino, odvajajoč črve in kisline. Davici in tifusu vzamejo vso zlobnost in vročino, če se zavživajo po 1/2 žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdravilo, katero prodaja lekarnar **g. J. Svoboda** v Ljubljani, a flacon 30 in 50 kr. av. velj. (247-74)

Umetne

(55-11)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v **zlatu, vulkanitu ali celulozidu** brez bolečin. **Plombira z zlatom** itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel, poleg Hradskega mostu, v I. nadstropji.

Proda

se več **jabolčnih cepičev** močnega debla. — Izvé se pri gospodarji na Poljanskem nasipu št. 48. (160-1)

500 zlatov

plačam onemu, kdor pri vporabljanji

Kothejeve zobne vode

1 steklenica 35 kr., še kedaj čuti zobne bolečine ima iz ust duh.

J. G. Kothe,

umirov. dvorni založnik v Mödlingu pri Dunaji, vila Kothe.

(144-2)

V Ljubljani dobi se jedino le pri lekarni **Jul. pl. Trnkoczyji** in v vseh lekarnah, droguerijah, parfemerijah, prodajalnicah galanterijskih rečij itd. na Kranjskem.

Gastlov kri čistilen čaj,

to jako vplivno zdravilno sredstvo iz dobrih, nedražilnih, odprte pouzročujočih zelišč, odpravi vsako nabiranje žolca in zlez, oživlja prebavljalni aparat.

Gastlove posladkorjene kri čistilne kugljice

(škatljica po 30 in 50 kr.) (624-19)

so najbolj renomirano, najcenejše, pripravnejše sredstvo proti zaprtju, migreni, hemoroidom, krvnemu natoku, revmi in podagri, proti boleznim na jetrih in žolci, proti izpahnenju. Najboljše blato odpravljajoče sredstvo za žene in otroke.

Pravi so oni preparati, ki nosijo firmo centralne zaloge: **Lekarna „pri obelisku“ v Celoveci.**

Zaloga v Ljubljani: **V. Trnkoczy**; v Postojni: **A. Leban**; v Kranji: **K. Šavnik**; v Logatci: **Al. Skala**; v Zagorji: **A. Mihelič**; v Semlinu: **J. Straub**.

V. LOBENWEIN

fotografični atelier

v hotelu „pri slonu“.

Fotografira se vsak dan. (63-7)

Zoper jetiko!

Radgostski

universalni čaj

in

rožnovski maho-rastlinski celtički,

priporočajo se posebno za vse, tudi za zastarane boleznin na pljučah, za srčne, prsne in vratne bolečine, posebno za sušico, želodčno slabost, za splošno slabost čutnic in začenjajočo se pljučnico!

Veliko število priznanskih pisem razpolagajo se v prepričanje.

G. lekarnarju **J. Seichertu** v kopelji Rožnavi.

Prosim pošljite mi s poštнім povzetjem 3 zavitke svojega mnogo slavljenečega čaja zoper kašelj in 4 škatljice maho-celtičkov pod naslovom: **baron Badenfeld** v trgu Rosswaldu. G. lekarnarju **J. Seichertu** v kopelji Rožnavi.

Dasi tudi nissem več tako bolan, kakor preje, ker opravljam zopet svoje dolžnosti, nečem vendar biti brez Vaših skušenih zdravil, ker bi zimo komaj še preživel, da jih nissem rabil. Prejšnje moje boleznin čutim zdaj samo še veliko sušo v grlu in prsi me pečejo, a če rabim Vaš čaj ali Vaše celtičke, odleže mi takoj. Ker mi je obojega zmanjkalo, izvolite mi dakle poslati s poštнім povzetjem dva zavitka radgostskega universalnega čaja in 6 škatljic rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov. Z vsem spoštovanjem ostajem Vašemu blagorodju udani

Hubert Zelinka,

župnik v Objetavi na Moravskem.

Vaše blagorodje!

Izvolite mi s poštнім obratom poslati za priloženo vsoto 6 gld. 10 kr. 3 zavitke radgostskega univerzalnega čaja in 6 škatljic rožnavskih maho-rastlinskih celtičkov. To izvršno zdravilo mi jako gódi in upam, da koristi tudi drugim.

Z visokim spoštovanjem

J. N. Šafranek,

vikar frančiškanski v Turnavi (Češko).

Vaše blagorodje!

(136-1)

Pošljite mi s poštнім obratom 1 zavitek svojega toliko hvaljenega radgostskega universalnega čaja in 1 škatljico rožnavskih celtičkov z navodom za rabo s poštním povzetjem. Udani **Kovač**, profesor. V Mariboru, dué 12. februarja 1879.

Od tega po zdravniške razložbi in predpisih pripravljene čaj, velja za 14dnevno rabo pripravljene paket z nakazom o rabi **1 gld. av. v.** Jedna originalna škatljica Rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov **50 kr.** Za kolek in zavijanje pa **10 kr.** posebe.

Radgostski universalni čaj in Rožnovski maho-rastlinski celtički dobivajo se jedino le v lekarni **J. Seichertu** v Rožnavi (na Moravskem), in razpošiljajo se naročila na vse strani proti poštnému povzetju.

Da je pa p. n. občinstvu bolj priročno, imajo tudi zaloge sledeči lekarni: **W. Mayr** v Ljubljani, **W. König** v Mariboru, **S. Mittelbach** in **J. Cejpek** v Zagrebu, **Barmherzige Brüder** in **A. Nedved** v Gradci, **A. Marek** in **J. Kupferschmid** v Celji, **O. Russheim** v Lipnici, **Carl Grabacher** v Murau, **J. Illing** v Rotenmanu, **W. Thurnwald** v Celoveci.

Zaloge

napravile se bodo v vseh lekarnah in večjih prodajalnicah materijalnega blaga.

Doktor Horstova jedino prava voda za oči, prirejena natanko po starem rodbinskem receptu tega svetovno slavnega zdravnika za oči, pripravna je za okrepljenje in vzdržanje vida v vsake starosti; v kratkem ozdravi ne da bi bolnika motila v njegovem poklicu, frišni ali stari prisad na očeh, pege na rožnici in kašo ter odpravi sitno solzenje.

Izvirna steklenica z navodom za rabo velja **70 kr.**, za kolek in zavoj **10 kr.** več.

Prava se dobi **samo naravnost** iz lekarne v kopeljski Rožnavi.

Rožnovski cvet za živce, hitro in trajno ozdravlja putiko, trganje po udih in vsake vrste slabost v živcih in kitah, Izvirna sklenica **70 kr. av. v.**, za kolek in zavoj **10 kr.** več. Pravi se dobi **samo naravnost** iz lekarne v Rožnavi (Moravska).

F. Wertheimove blagajne

po zelo znižanih fabriških cenah vedno v velikej izbirkli, poleg enormno zalogo pravih ameriškanskih

SINGER-, HOWE- in WHEELER & WILSON šivalnih strojev

jedino le v Kranjskej pri spoštljivo podpisanim

Franu Detterji,

v Ljubljani, Glavni trg št. 168.

(161-1)

G. PICCOLI,

lekár „pri angelji“,

v Ljubljani, na Dunajskej cesti,

priporoča p. n. občinstvu naslednje poskušane

medicinske specialitete.

(614-10)

Najboljše in najvplivnejše **pravo norveško**

pohumeljevo jetrno olje

proti mramorici, rhabitisi, plućnici, kašlju itd. itd. v steklenicah à 60 kr., z železnim jodirjem združeno (posebno vplivno pri malokrvnih in kjer treba čiščenja krvi) v steklenicah à 1 gld.

Še pred beneško republiko privilegirani

Staroslavni

brešijanski zdravilni oblič,

vplivnejši kot vsako jednako v prodaji se nahajajoče sredstvo, se s posebnim uspehom rabi pri revmatičnih, podagričnih, živčnih in ledvičnih bolečinah, pri slabosti kit, pri prsnem prehlajenji, otiskah itd. itd.

1 kos 25 kr.

10 let uspeh!

Tuberosno mleko.

Po vsakodnevnej rabi tega mleka, iz vegetabilnih in neškodljivih substancij

Naročila se izvrše najhitreje s poštнім povzetjem.

IVAN PERDAN priporoča mnogovrstna najboljša in zanesljivo kaljiva **semena,** posebno **namiko** (Luzerner), domačo in ručečo deteljo, lisicji in mačji rep, medeno travo, pahovko; velkanskno peso in sloveč kašeljki kaps po najnižjej ceni. (158-1) Naročila po pošti se hitro izvrše.

Lepe in po ceni klobuke in čepke, kakor tudi **kožuho vno** prodaja **Anton Krejčl,** v Ljubljani, na kongresnem trgu na oglu gledaliških ulic. (506-27)

Tujci:

10. marca.

Pri **slonu:** Bernfeld iz Buda-pešte. — Körösi iz Gradca. — Killer iz Hrasznika. — Pichler iz Maribora. — Kretschmar z Dunaja. — Pri **avstrijskem cesarji:** Cereker iz Kamnika. — Osebek iz Logatca. — Hartinger iz Bistrice. — Troger iz Beljaka.